

5.5 KPI'S VOOR GROENBELEID VOOR CORPORATIES: GROEN- EN KLIMAATBELEID VOOR DE CORPORATIE GEKOPPELD AAN PRESTATIEAFSPRAKEN

In prestatieafspraken met gemeenten komen steeds vaker onderwerpen voor als klimaatadaptatie, duurzaamheid en natuur. Hoe kun je daar slimme, meetbare afspraken over maken in de vorm van Key Performance Indicators (KPI's)?

KPI's voor functioneel groen en klimaatadaptatie

In de prestatieafspraken tussen woningcorporaties en gemeenten staan steeds vaker ook eisen rondom klimaatadaptatie en vergroening. Met Key Performance Indicators (KPI's) kun je sturen op het behalen van die doelstellingen. Dit handvat legt uit hoe je tot effectieve KPI's over klimaatadaptatie kunt komen.

KPI's voor klimaatadaptatie

Key Performance Indicators zijn indicatoren om de prestaties van een organisatie op een systematische manier te meten. Vooral bij lange termijn doelen is het zinvol om prestaties te volgen met meetbare indicatoren. Functioneel groen en klimaatadaptatie zijn zulke doelen.

De kracht van KPI's is dat het er maar heel weinig zijn: maximaal vijf of zes, misschien zelfs maar drie. Idealiter is het een gebalanceerde set indicatoren die precies laat zien of het goed gaat of niet. Het kan in het begin zoeken zijn naar de juiste indicatoren, dus de eerste drie maanden kunnen het er wat meer zijn. Daarna kunnen de meest informatieve en effectieve indicatoren worden gekozen.

Proces, output en outcome indicatoren

Traditionele KPI's zijn op outcome gericht (performance). Het kan echter lang duren voordat de outcome van klimaatadaptatiemaatregelen te meten is. Ook vermeden klimaatimpact (bijvoorbeeld afwezigheid van wateroverlast en hittestress) is lastig te meten. Daarom kun je de weg naar de outcome al meten met proces- en output indicatoren. Voor monitoren van klimaatadaptatie kun je kiezen uit drie soorten indicatoren:

1. Procesindicatoren

Procesindicatoren gaan over de interne stappen die je als organisatie hebt gezet om klimaatadaptatie te bereiken. Voor klimaatadaptatie is vaak samenwerking nodig, dus ook een proces richting externe partners maakt onderdeel uit van het proces. Voorbeelden van KPI's:

- Stresstest uitgevoerd voor xx complexen
- Samenwerking met gemeente en waterschap gestart ter voorkoming van grondwateroverlast
- Generieke aanpak voor alle vastgoed ontwikkeld
- Specifieke uitwerking voor xx locaties goedgekeurd

2. Output indicatoren

Met outputindicatoren meet je hoeveel maatregelen zijn genomen door je organisatie. Ook maatregelen die zijn genomen samen met externe partners tellen mee. Voor klimaatadaptatie en groene infrastructuur is een juist beheer van belang, wat ook met indicatoren kan worden gemonitord. De maatregelen zijn bij voorkeur specifiek (wat voor groen dak?). Voorbeelden van KPI's over output:

- Realisatie van xxm2 groen dak op corporatievastgoed
- Voor xx% van de geïdentificeerde gebieden met hittestress is een groene coolspot gerealiseerd
- In overleg met het waterschap zijn xx complexen afgekoppeld van de riolering

3. Outcome indicatoren

Outcome indicatoren meten in hoeverre problemen als hittestress en wateroverlast zijn opgelost. Hoewel sommige effecten pas later merkbaar worden, is het zinvol direct te gaan meten zodat de nulsituatie (of baseline) ook bekend is.

- Temperatuursensoren in tuinen en een panel van bewoners die helpen met meten
- Jaarlijks survey onder bewoners met een vraag over het ervaren wooncomfort in de zomer
- Registratie van waterschadegevallen

Ontwerp van een binnentuin met groene daken op schuurtjes (Alex Dijkshoorn)

Criteria voor goede indicatoren

Een bekende methode voor het toetsen van effectieve doelen is de SMART methode: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden.

Specifiek	De indicator moet een hoger doel dienen maar tegelijk duidelijk worden omschreven en moet niet abstract zijn.
Meetbaar	De indicator moet kwantitatief zijn en op basis van makkelijk te verkrijgen data gemeten kunnen worden.
Acceptabel	Mensen in de organisatie moeten het eens zijn met de gekozen indicator.
Realistisch	De indicator moet een haalbaar doel weergeven en er moet een actie aan gekoppeld kunnen worden.
Tijdgebonden	De indicator moet regelmatig nieuwe meetpunten opleveren. Anders valt er weinig bij te sturen.

Prestatie afspraken met gemeenten

In onderstaande tabel staan de prestatieafspraken uit de rubriek klimaatadaptatie van woningcorporatie Staedion in Den Haag uit 2020 met enkele voorbeelden van indicatoren om de voortgang te meten.

Vergeleken met andere prestatieafspraken zijn de prestatieafspraken over klimaatadaptatie abstract en kunnen ze op tal van manieren worden ingevuld. Om woningcorporaties te ondersteunen in een goede afweging van de te nemen acties wordt in handvat 2.1 een overzicht gegeven van de mogelijke subdoelen voor klimaatadaptatie, gezondheid & welzijn en biodiversiteit en bijbehorende effectieve maatregelen op verschillende schaalniveaus.

Klimaatadaptatie in de prestatie afspraken Staedion 2020*	Voorbeeld KPI indicator	Soort indicator
“Staedion ontwikkelt een programma voor groen- en klimaatadaptatie.”	Programma is goedgekeurd door directie Staedion	Proces
“Staedion legt voor de daken de focus bij het isoleren van daken en het aanleggen van zonnepanelen. Dit betreft ongeveer 15 complexen per jaar.”	Aantal woningen op de hoogste verdieping/ aantal complexen met een geïsoleerd dak	Output
	Zelf gerapporteerde hittestress bij bewoners	Outcome
“Daarnaast start Staedion pilots voor groene daken/gevels (gebiedsgericht).”	Aantal gestarte pilots voor groene daken / gevels	Proces
	Aantal m2 groen dak op woningen	Output
“Bij complexen waar grote woningverbeteringen worden doorgevoerd en de semipublieke en/of openbare ruimte ook wordt aangepakt streeft Staedion er naar om minder verharding terug te brengen dan momenteel aanwezig. Dit is onderdeel van de het programma groen- en klimaatadaptatie.”	Bij xx complexen plan gemaakt voor minder verharding	Proces
	Totale hoeveelheid verharding verminderd met xx m2	Output
	Aantal klachten over wateroverlast in tuinen	Outcome
“Staedion levert in 2020 met minstens één project/complex een bijdrage aan een meer klimaatadaptieve stad in die gebieden in Den Haag waarvan de gemeente aangeeft dat de problemen het grootst zijn (hitte-eilanden, wateroverlast bij extreme regenval)”	Aantal speciale projecten in probleemgebieden	Proces
	xx bomen geplant tegen hitte eiland	Output
	xx m2 wadi aangelegd	Output

* <https://www.staedion.nl/STAEDION/media/Staedion/Over%20Staedion/Prestatieafspraken-Staedion-Den-Haag-2020.pdf>

Meetfrequentie

Woningcorporaties werken vaak met kwartaalrapportages, maar dat is te vaak voor klimaatadaptatie indicatoren. Jaarlijks zou een goede frequentie zijn gezien het effect van de verschillende seizoenen. Extreme klimaatgebeurtenissen komen niet elk jaar voor, maar als ze gebeuren is dat een goed moment om extra onderzoek in te zetten naar de effecten. Tijdens een hittegolf kun je aan bewoners vragen hoe ze het ervaren. Met name extreme regen en hittegolven gaan in frequentie toenemen dus de verzamelde informatie kan worden gebruikt om wooncomplexen beter op de toekomst voor te bereiden.

Meer informatie:

- Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie: een overzicht van klimaatadaptatiemaatregelen in het boekje 'Woningcorporaties en klimaatadaptatie, samenwerken aan goed wonen' <https://ruimtelijkeadaptatie.nl/@211526/woningcorporaties/>

Colofon

Dit handvat is onderdeel van de Groencatalogus Sociale Woningbouw, het eindproduct van het Topsector project Prettig Groen Wonen. Het project liep van 1 maart 2019 t/m 31 december 2021. Het is gefinancierd door Topsector Tuinbouw en Uitgangsmaterialen, de gemeente Den Haag en de woningcorporaties Staedion, Vestia en Haag Wonen. Projectpartners waren Wageningen Environmental Research (onderdeel van de WUR), het Wellantcollege in Rijswijk (nu onderdeel van Yuverta) en Van Hall Larenstein in Velp.

Auteurs: Robbert Snep, Judith Klostermann

Illustraties en vormgeving: Ineke Weppelman

Foto's: Judith Klostermann, tenzij anders vermeld.

Met bijdragen van: Stephan Ros, Alex Dijkshoorn, Koen Bos

Teksten en afbeeldingen uit dit document mogen gebruikt worden met bronvermelding na overleg met de auteurs (robbert.snep@wur.nl, judith.klostermann@wur.nl, ineke.weppelman@wur.nl).

Dit document en alle andere onderdelen van de Groencatalogus Sociale Woningbouw zijn [hier](#) te vinden, op de website van het project Prettig Groen Wonen. Zie ook het webadres onderaan deze pagina.

15 december 2021, Wageningen

